

Ministerstwo Sprawiedliwości

Departament Legislacyjny Prawa Karnego

DLPK-I.0512.22.2024
Warszawa, 11 kwietnia 2024 r.

Pan
Roman Jacek Arseniuk

Szanowny Panie,

dziękując za społeczne zaangażowanie w sygnalizacji niespójności w obowiązujących przepisach prawa, w kontekście Pana petycji z 20 marca 2024 r., zawierającej postulat nowelizacji art. 39 pkt 1 ustawy z dnia z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17) oraz dodania do ww. przepisu pkt 1a i 1b wraz ze zmianami wynikowymi, celem wyeliminowania niespójności w zakresie art. 62 ust. 2 i art. 99 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w kontekście art. 11 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2023 poz. 2048), tj. w celu wyeliminowania niespójności w formalnoprawnych podstawach pozbawienia biernego prawa wyborczego do Sejmu i Senatu, wyjaśniam uprzejmie, co następuje.

Zgodnie z art. 99 ust. 3 Konstytucji RP wybraną do Sejmu lub do Senatu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego. Tę normę konstytucyjną powieliła art. 11 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego, stanowiąc (w zakresie objętym petycją), że nie ma prawa wybieralności w wyborach osoba skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe. Oba przepisy normują przy tym, co wymaga podkreślenia w kontekście petycji, ograniczenia w zakresie biernego prawa wyborczego – tj. prawa wybieralności do Sejmu i Senatu. Innymi słowy przepisy te przesądzają, kto nie może być wybranym do Sejmu i Senatu.

Od biernego prawa wyborczego odróżnić należy czynne prawo wyborcze. Ograniczenia w tym zakresie normuje przede wszystkim art. 62 ust. 2 Konstytucji RP. Zgodnie z nim prawo udziału w referendum oraz prawo wybierania nie przysługuje osobom, które

prawomocnym orzeczeniem sądowym są ubezwłasnowolnione lub pozbawione praw publicznych albo wyborczych. Normę tę dopełnia art. 39 pkt 1 Kodeksu karnego wskazując, że środkiem karnym jest m.in. pozbawienie praw publicznych. W art. 40 § 1 Kodeksu karnego ustawodawca definiuje przy tym zakres tego środka karnego wskazując, że pozbawienie praw publicznych obejmuje utratę czynnego i biernego prawa wyborczego do organu władzy publicznej, organu samorządu zawodowego lub gospodarczego, utratę prawa do udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz do pełnienia funkcji w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego lub zawodowego, jak również utratę posiadanego stopnia wojskowego i powrót do stopnia szeregowego; pozbawienie praw publicznych obejmuje ponadto utratę orderów, odznaczeń i tytułów honorowych oraz utratę zdolności do ich uzyskania w okresie trwania pozbawienia praw. W § 2 art. 40 Kodeksu karnego wskazano dodatkowo, w jakich przypadkach sąd może orzec pozbawienie praw publicznych, normując w pkt 1 tego przepisu, że może to nastąpić w razie skazania na karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie, a w pkt 2, że może to nastąpić za przestępstwa enumeratywnie wymienione w tym punkcie. W § 3 art. 40 uregulowano wreszcie obligatoryjną podstawę orzeczenia przez sąd pozbawienia praw publicznych. Następuje to mianowicie w razie skazania za przestępstwa określone w art. 130 § 1-5 lub 7-9 Kodeksu karnego.

W kontekście powyższych, relewantnych przepisów, Pana stwierdzenie, jakoby wzajemna relacja pomiędzy przytoczonymi przepisami była wadliwa, albowiem zgodnie z art. 11 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego nie ma prawa wybieralności w wyborach osoba skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, gdy tymczasem zgodnie z art. 62 ust. 2 Konstytucji RP prawa takiego nie ma osoba, która prawomocnym orzeczeniem sądowym jest pozbawiona praw publicznych, nie jest trafna. Rzecz bowiem w tym, że, jak wskazano we wstępnej części pisma, art. 99 ust. 3 Konstytucji RP i art. 11 § 2 pkt 1 Kodeksu wyborczego normują zagadnienia związane z biernym prawem wyborczym (czyli prawo wybieralności danej osoby do Sejmu i Senatu), natomiast art. 62 ust. 2 Konstytucji RP reguluje obostrzenia w zakresie czynnego prawa wyborczego (czyli prawa wybierania innych osób m.in. do Sejmu i Senatu). W rezultacie

fakt, że desygnaty norm ograniczających bierne i czynne prawo wyborcze nie są tożsame, nie stanowi niespójności prawotwórczej. Wręcz przeciwnie. Wskazane przez Pana różnice pomiędzy „prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego” z art. 99 ust. 3 Konstytucji RP (dotyczącym biernego prawa wyborczego do Sejmu i Senatu), a „prawomocnym orzeczeniem sądowym pozbawiającym praw publicznych” z art. 62 ust. 2 Konstytucji RP (dotyczącym czynnego prawa wyborczego) mają swoje normatywne uzasadnienie w kontekście celów, jakim służą. To bowiem ustawodawca zdecydował jaki krąg osób i z jakich powodów należy w demokratycznym państwie prawa wyeliminować z prawa wybieralności m.in. do Sejmu i Senatu, a jaki krąg osób i z jakich powodów z udziału w czynnym prawie wyborczym.

Reasumując wskazać należy, że obowiązujący stan prawny nie wymaga ingerencji legislacyjnej w podniesionej przez Pana materii.

Z poważaniem

Michał Hara
Dyrektor
Departament Legislacyjny Prawa Karnego
/podpisano elektronicznie/

Potwierdzam zgodność wydruku z dokumentem wydanym w postaci elektronicznej:

Identyfikator dokumentu	4767844.12163805.8757349
Nazwa dokumentu	odp. petycja.pdf
Tytuł dokumentu	odp. petycja
Sygnatura dokumentu	DLPK-I.0512.22.2024
Data dokumentu	2024-04-11 16:15:46
Skrót dokumentu	AD2B0307BF39C600612545C391B8D57EC15109 26
Wersja dokumentu	1.7
Data podpisu	2024-04-11
Sygnatariusz	Michał Hara
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.118.1.1.
Data wydruku:	2024-04-12 08:28:05
Autor wydruku:	Sokołowska Bogumiła w zastępstwie za Sekretariat DLPK-I.